

ارزشیابی درونی گروه آموزشی فیزیوتراپی دانشگاه علوم‌بهزیستی و توان‌بخشی

نورالدین کریمی^۱، مهیار صلواتی^۲، بهنام اخباری^{۳*}، امیرمسعود عرب^۴، ایرج عبداللهی^۵، افسون نودهی‌مقدم^۶، ضیاءالدین صفوی فرخی^۷، نگار اخوان^۸

چکیده

هدف: هر سیستم آموزشی، به منظور پویایی، همواره باید ارزشیابی شود تا ضعف‌ها و قوت‌های آن مشخص شود. یکی از روش‌های مهم ارزشیابی، ارزشیابی درونی است؛ بدین معنا که هر واحد آموزشی از طریق روش‌های استاندارد، خود را ارزیابی می‌کند. پس از تجزیه و تحلیل نتایج ارزیابی، نتیجه‌ی لازم به دست می‌آید و درنهایت، تدابیر لازم برای رفع ضعف‌ها و کاستی‌های واحد آموزشی در نظر گرفته می‌شود. این مطالعه با هدف شناخت این ضعف‌ها و قوت‌ها و ارتقای کیفیت و وظایف محول شده‌ی گروه فیزیوتراپی دانشگاه علوم‌بهزیستی و توان‌بخشی انجام شد.

روش بررسی: این مطالعه از نوع توصیفی مقطعی است. تمام افراد تحت مطالعه، از قبیل اعضای هیئت‌علمی (۱۲ نفر) و دانشجویان (۳۶ نفر)، دانش‌آموختگان (۳۰ نفر)، براساس معیار ورود و خروج، به صورت تصادفی انتخاب شدند. از پرسشنامه‌ی ارزشیابی درونی به‌عنوان ابزار پژوهش استفاده شد. این پرسشنامه وضعیت موجود گروه فیزیوتراپی را در حوزه‌های زیر ارزیابی می‌کند:

۱. رسالت و اهداف گروه؛ ۲. مدیریت و سازمان‌دهی گروه؛ ۳. ارزیابی دانشجویان از کیفیت برنامه آموزشی گروه در محیط‌های آموزشی درمانی؛ ۴. تجهیزات و فضاها؛ ۵. اهداف پژوهشی؛ ۶. سنجش و ارزشیابی دانش‌آموختگان. نتیجه‌ی ارزشیابی هر ملاک و حوزه با شاخص مطلوب و نسبتاً مطلوب و نامطلوب گزارش داده شده است.
 - یافته‌ها:** حوزه‌ی رسالت و اهداف گروه در وضعیت نسبتاً مطلوب، حوزه‌ی مدیریت و سازمان‌دهی گروه در وضعیت مطلوب، حوزه‌ی برنامه‌ی آموزشی در وضعیت نسبتاً مطلوب، حوزه‌ی اعضای هیئت‌علمی در وضعیت مطلوب، حوزه‌ی دانشجویان در وضعیت نسبتاً مطلوب، حوزه‌ی منابع آموزشی در وضعیت نامطلوب، حوزه‌ی پژوهش در وضعیت نسبتاً مطلوب و حوزه‌ی دانش‌آموختگان در وضعیت نامطلوب ارزیابی شد.
 - نتیجه‌گیری:** می‌توان با استفاده از نشانگرهای هر ملاک به تقابص موجود پی برد و از طریق اصلاح آن، وضعیت ملاک و به طبع آن وضعیت حوزه را به حد مطلوب نزدیک کرد.
- کلیدواژه‌ها:** ارزیابی درون‌گروهی، دانشگاه علوم‌بهزیستی و توان‌بخشی، گروه فیزیوتراپی

پذیرش مقاله: ۹۲/۰۸/۲۵

دریافت مقاله: ۹۲/۰۶/۲۰

- ۱- دکترای فیزیوتراپی، استادیار دانشگاه علوم‌بهزیستی و توان‌بخشی
 - ۲- دکترای فیزیوتراپی، استاد دانشگاه علوم‌بهزیستی و توان‌بخشی
 - ۳- دکترای فیزیوتراپی، دانشیار دانشگاه علوم‌بهزیستی و توان‌بخشی
 - ۴- دکترای فیزیوتراپی، دانشیار دانشگاه علوم‌بهزیستی و توان‌بخشی
 - ۵- دکترای فیزیوتراپی، استادیار دانشگاه علوم‌بهزیستی و توان‌بخشی
 - ۶- دکترای فیزیوتراپی، دانشیار دانشگاه علوم‌بهزیستی و توان‌بخشی
 - ۷- عضو هیئت‌علمی گروه آموزشی فیزیوتراپی دانشگاه علوم‌پزشکی سمنان و دانشجوی دکترای تخصصی فیزیوتراپی دانشگاه علوم‌بهزیستی و توان‌بخشی
 - ۸- کارشناس گروه آموزشی فیزیوتراپی دانشگاه علوم‌بهزیستی و توان‌بخشی
- * آدرس نویسنده مسئول:

دانشگاه علوم‌بهزیستی و توان‌بخشی، گروه فیزیوتراپی.

* تلفن: ۲۲۱۸۰۰۳۹

* رایانامه: behnamakhbari@gmail.com

مقدمه

هر سیستم آموزشی، به منظور پویایی، همواره باید ارزشیابی شود تا ضعف‌ها و قوت‌های آن مشخص شود. در واقع، ارزشیابی آموزشی به منظور ایجاد ملاک‌هایی روشن برای قضاوت درباره‌ی چگونگی عملکرد نظام آموزشی انجام می‌شود که در نهایت، هدف آن بهبود کیفیت آموزشی و ایجاد بهره‌وری بیشتر در آن نظام است. مسلماً با شناخت این ضعف‌ها به کمک ارزشیابی دقیق و مستمر و نیز رفع مشکلات و برطرف کردن ضعف‌ها، کیفیت آموزشی افزایش می‌یابد. اینکه تا چه حد نظام آموزشی می‌تواند با برنامه‌ریزی مناسب، عوامل مؤثر در دستیابی به اهداف آموزشی و همچنین عواملی را که مانع از تحقق آن‌ها می‌شوند، شناسایی کند، پیامدهایی دارد که نتایج آن به کل جامعه برمی‌گردد.

بهبود کیفیت آموزش عالی، به‌ویژه آموزش پزشکی، ضرورتی برای تربیت متخصصان توانا به منظور رشد سلامت و رفع نیازهای بهداشتی جامعه است. به‌طور کلی ارتقای سلامت همه‌ی مردم هدف عمده آموزش پزشکی است (۱، ۲). لذا کیفیت آموزشی و پژوهشی از دغدغه‌هایی است که همیشه نظام‌های دانشگاهی برای دستیابی به آن تلاش کرده و در دو دهه‌ی اخیر کوشش‌های درخور توجهی برای افزایش کیفیت آموزش عالی و دستیابی به هدف نظام‌های دانشگاهی در بسیاری از کشورها به عمل آمده است (۳).

امروزه، ضرورت و اهمیت ارزشیابی در بسیاری از کشورها درک شده است و از آن به‌عنوان ابزاری مؤثر به منظور تصمیم‌گیری‌های مدیریتی و ارتقای کیفیت استفاده می‌شود. در نظام‌های آموزشی، ارزشیابی، در معنای غیررسمی آن، سابقه‌ای بس طولانی دارد. چینی‌ها، از دو هزار سال قبل از میلاد، برای گماردن افراد به مشاغل حکومتی از ارزشیابی استفاده می‌کردند. اما ارزشیابی در مفهوم رسمی آن سابقه‌ای طولانی ندارد و شروع آن به فعالیت‌های «درایس» در سال‌های ۱۸۹۶ تا ۱۸۹۸ باز می‌گردد. از آن زمان، ارزشیابی وسعت بسیاری یافته و از آن در زمینه‌های مختلف، برای بررسی وضعیت نظام‌های آموزشی استفاده شده است. اگرچه ارزشیابی در آمریکا قدمتی صدساله دارد، باید اذعان کرد که با وجود سابقه‌ی کم (یک دهه) ارزشیابی درونی در کشور، پیشرفت درخور توجهی طی چند سال اخیر، در این زمینه صورت گرفته است. ارزشیابی درونی از سال ۱۳۷۴، در گروه‌های آموزشی داخلی، زنان، اطفال و تغذیه و دندانپزشکی، در دانشگاه‌های علوم پزشکی شهید بهشتی و تهران و کرمان آغاز شد و در حال حاضر بیش از چهارصد گروه آموزشی در سراسر کشور، در این طرح درگیر هستند (۴، ۵).

ارزشیابی معمولاً به دو صورت درونی و بیرونی انجام می‌گیرد.

در ارزشیابی درون‌گروهی، افراد شاغل در همان گروه با کسب اطلاعات و مدارک لازم به بررسی و تجزیه و تحلیل آن‌ها پرداخته و به نواقص و کمبودهای موجود در گروه پی می‌برند. اما در ارزشیابی برون‌گروهی معمولاً از افرادی استفاده می‌شود که مربوط به آن بخش نبوده و خارج از مجموعه هستند. انجام ارزشیابی درون‌گروهی توسط گروه باعث می‌شود که اعضا وضعیت موجود خود را با وضعیت مطلوب مقایسه کنند. سپس قوت‌ها و ضعف‌های خود را شناسایی کرده و نتایج آن را باور کنند (۴، ۵). بدین معنا که هر واحد آموزشی از طریق روش‌های استاندارد، خود را ارزشیابی می‌کند. پس از تجزیه و تحلیل نتایج ارزشیابی، نتیجه‌ی لازم به دست می‌آید و در نهایت تدابیر لازم برای رفع ضعف‌ها و کاستی‌های واحد آموزشی در نظر گرفته می‌شود. باتوجه به اینکه خود اعضای گروه به این نتایج و خودباوری رسیده‌اند، در مقابل آن عکس‌العمل مثبت نشان می‌دهند، آن‌ها را رفع می‌کنند و در تثبیت و تقویت قوت‌های خود می‌کوشند. این فعالیت‌ها به ارتقای کیفیت آموزش گروه منجر خواهد شد (۶). متأسفانه در گروه فیزیوتراپی، استاندارد برای سنجش عوامل تحت ارزشیابی وجود نداشته است؛ لذا وظیفه‌ی اول اعضای گروه تعیین استاندارد برای عوامل ارزشیابی درون‌داد شامل برنامه‌ریزی آموزشی و تدریس، دانشجو، هیئت علمی، تجهیزات و نیز تشکیلات سازمانی و مدیریتی و برنامه‌ریزی درمانی بوده است. در مرحله‌ی بعد، مقایسه‌ی وضعیت موجود با استانداردهای تعیین شده و شناخت ضعف‌ها و قوت‌های گروه صورت می‌گیرد و در نهایت پیشنهادها و راهکارهایی برای رفع مشکلات ارائه می‌شود. مسلماً با انجام این ارزشیابی، گروه فیزیوتراپی به هدف اصلی خود یعنی بهبود کیفیت سیستم آموزشی به معنای تطابق وضعیت آموزش عالی با رسالت و هدف و انتظارات آموزشی یا تطابق با استانداردهای از قبل تعیین شده، دست می‌یابد و به هدف نهایی خود که تربیت نیروهایی کارآمد به‌عنوان فیزیوتراپیست برای خدمت به معلولان و نیازمندان است، جامعه‌ی عمل خواهد پوشاند.

روش بررسی

این تحقیق، پژوهشی مقطعی و توصیفی تحلیلی است. جامعه‌ی آماری: جامعه آماری طرح ارزشیابی درونی دربرگیرنده‌ی مدیرگروه، اعضای هیئت علمی (۱۲ نفر)، تمامی دانشجویان کارشناسی (۸۵ نفر) و کارشناسی ارشد (۲۰ نفر)، دانشجویان دکترا (۱۷ نفر)، دانش‌آموختگان کارشناسی (۲۶۰ نفر)، دانش‌آموختگان کارشناسی ارشد (۶۴ نفر) و دکترا (۱۰ نفر) بوده است. روش نمونه‌گیری: در ارزشیابی مدیرگروه و اعضای هیئت علمی، تمام افراد به‌عنوان نمونه وارد پژوهش شدند. دانشجویان تمام

کننده‌ی وضعیت مطلوب گروه است، ارزیابی شده است. داده‌های مربوط وارد نرم‌افزار اس پی اس شده و از طریق آن، شاخص‌های مرکزی میانگین، انحراف معیار، توزیع فراوانی و درصد فراوانی محاسبه شد. شایان ذکر است که توزیع فراوانی هر نشانگر که بر مبنای پاسخ‌های زیاد و متوسط و کم گردآوری شده بود، بیان شد و بر اساس آن نیز نتیجه‌ی ارزشیابی هر ملاک و حوزه با شاخص مطلوب و نسبتاً مطلوب و نامطلوب گزارش داده شد. نتیجه‌ی مطلوب، زمانی برای نشانگر در نظر گرفته می‌شود که حداقل ۷۵ درصد از پاسخ‌ها در حد مطلوب ارزشیابی شده باشد. نتیجه‌ی نسبتاً مطلوب، زمانی برای نشانگر در نظر گرفته می‌شود که بین ۵۰ تا ۷۵ درصد از پاسخ‌ها در حد مطلوب ارزشیابی شده باشد. نتیجه‌ی نامطلوب زمانی برای نشانگر در نظر گرفته می‌شود که کمتر از ۵۰ درصد از پاسخ‌ها در حد مطلوب ارزشیابی شده باشد.

ملاحظات اخلاقی: تعهد به رعایت همه‌ی کدهای اخلاقی شامل ۲۶ ماده که مرتبط با این طرح بوده است.

یافته‌ها

۱. حوزه‌ی رسالت و اهداف گروه که دربرگیرنده‌ی پنج ملاک است:

- وجود رسالت و اهداف مدون، در وضعیت نامطلوب؛
- مشارکت اعضای هیئت‌علمی و دانشجویان در تدوین اهداف گروه، در وضعیت نسبتاً مطلوب؛
- آگاهی اعضای هیئت‌علمی از رسالت‌ها و اهداف گروه، در وضعیت نسبتاً مطلوب؛
- بازنگری رسالت و اهداف آموزشی گروه، در وضعیت نامطلوب؛
- جامعیت و صراحت اهداف تدوین‌شده در گروه، در وضعیت مطلوب.

۲. حوزه‌ی مدیریت و سازمان‌دهی گروه که شامل هشت ملاک است:

- نحوه‌ی انتخاب و وظایف مدیر گروه، در وضعیت مطلوب؛
- ویژگی‌های مدیر گروه، در وضعیت مطلوب؛
- توسعه‌ی اعضای هیئت‌علمی گروه، در وضعیت نامطلوب؛
- آیین‌نامه‌های داخلی گروه، در وضعیت مطلوب؛
- بودجه و نحوه‌ی هزینه آن در گروه، در وضعیت نامطلوب؛
- ارتباطات داخل و خارج از گروه، در وضعیت نسبتاً مطلوب؛
- گزینش و استخدام اعضای هیئت‌علمی و کارکنان گروه، در وضعیت مطلوب؛
- میزان استقلال گروه در برنامه‌ریزی و سازمان‌دهی فعالیت‌های گروه، در وضعیت مطلوب.

مقاطع و نیز دانش‌آموختگان، با استفاده از روش نمونه‌گیری غیراحتمالی ساده انتخاب شدند.

معیارهای انتخاب: ملاک ورود دانشجویان کارشناسی در این طرح، گذراندن سال دوم و آغاز سال سوم دوره و ملاک ورود دانشجویان کارشناسی ارشد در این طرح، گذراندن سال اول و آغاز سال دوم دوره بوده است.

حجم نمونه: در ارزیابی مدیر گروه و اعضای هیئت‌علمی، با توجه به محدود بودن تعداد افراد (۱۲ نفر) تمام جامعه‌ی آماری جزء نمونه‌ها قرار گرفت و همه‌ی آن‌ها پرسشنامه را تکمیل کردند.

در ارزیابی دانشجویان و دانش‌آموختگان، بر اساس مطالعه‌ی مقدماتی، از گروه دانشجویان ۳۶ نفر و از گروه دانش‌آموختگان ۳۰ نفر انتخاب شدند.

ابزار و نحوه‌ی جمع‌آوری داده‌ها: داده‌ها با استفاده از پرسش‌نامه‌ی ارزشیابی درونی که روایی و پایایی آن با توجه به تحقیقات پیشین تأیید شده است (۲) و بررسی اسناد و مدارک موجود، چک لیست شده و از طریق مدیر گروه، اعضای هیئت‌علمی، دانشجویان، دانش‌آموختگان گروه آموزشی و دانشگاه جمع‌آوری شدند. داده‌های جمع‌آوری شده با استفاده از شاخص‌های آمار توصیفی و شاخص‌های کیفی، تجزیه و تحلیل شدند.

روش اجرای طرح: برای اجرای صحیح فعالیت‌های مربوط به ارزشیابی درونی گروه، سه مرحله در نظر گرفته شد. ارزشیابی درونی، در قالب چارچوبی نظام‌دار و انعطاف‌پذیر، در سه مرحله عمده صورت گرفت:

مرحله‌ی اول: تدوین ملاک‌ها و نشانگرها و استانداردها؛

مرحله‌ی دوم: گردآوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها؛

مرحله‌ی سوم: تدوین گزارش و پیگیری نتایج ارزشیابی.

در ارزشیابی گروه فیزیوتراپی از ارزشیابی مبتنی بر هدف استفاده شده است. رتبه‌ای که از طریق این ارزشیابی برای هر نظام دانشگاهی به‌دست می‌آید، اعتبار علمی آن نظام را نمایان می‌کند. هدف از این ارزشیابی تعیین ضعف‌ها و قوت‌های گروه در عواملی است که ارزشیابی شده‌اند تا از طریق رفع ضعف‌ها برای بهبود عملکرد گروه تلاش کنیم. ابزار گردآوری اطلاعات، پرسشنامه و چک لیست بوده است که پرسشنامه‌ها را دانشجویان و دانش‌آموختگان و اعضای هیئت‌علمی تکمیل کرده‌اند.

حوزه‌های ارزشیابی شده: در این بخش، وضعیت موجود مربوط به ۸ حوزه ارائه شده است: ۱. رسالت و اهداف گروه؛ ۲. مدیریت و سازمان‌دهی گروه؛ ۳. برنامه‌ی آموزشی گروه؛ ۴. هیئت‌علمی؛ ۵. دانشجویان؛ ۶. منابع آموزشی؛ ۷. پژوهش؛ ۸. سنجش و ارزشیابی؛ ۹. دانش‌آموختگان. این حوزه‌ها بر اساس الزامات مصوب کمیته‌ی ارزشیابی درونی گروه که مشخص

۳. حوزه‌ی برنامه‌ی آموزشی مشتمل بر پنج ملاک است:
- تناسب محتوای برنامه‌ی آموزشی با اهداف گروه، در وضعیت نسبتاً مطلوب؛
 - مشارکت در برنامه ریزی درسی گروه، در وضعیت مطلوب؛
 - روش‌های تدریس و میزان استفاده از طرح درس گروه، در وضعیت نسبتاً مطلوب؛
 - تعریف دقیق فعالیت‌های آموزشی گروه، در وضعیت نسبتاً مطلوب؛
 - اجرای برنامه‌ی آموزشی گروه، در وضعیت نسبتاً مطلوب.
۴. حوزه‌ی اعضای هیئت‌علمی دربرگیرنده‌ی چهار ملاک است که به ترتیب شرح زیر است:
- ترکیب و توزیع اعضای هیئت‌علمی گروه، در وضعیت مطلوب؛
 - توانمندی‌های آموزشی گروه، در وضعیت مطلوب؛
 - رضایت اعضای هیئت‌علمی از تسهیلات اعطایی گروه، در وضعیت نامطلوب؛
 - فعالیت‌های اعضای هیئت‌علمی گروه، در وضعیت مطلوب.
۵. حوزه‌ی دانشجویان شامل نه ملاک است:
- ترکیب و توزیع دانشجویان گروه، در وضعیت مطلوب؛
 - صلاحیت‌های ورودی گروه، در وضعیت مطلوب؛
 - ارتباط دانشجویان با اعضای هیئت‌علمی گروه، در وضعیت نامطلوب؛
 - مشارکت در برنامه ریزی و اجرا و ارزشیابی گروه، در وضعیت نامطلوب؛
 - پیشرفت و اُفت تحصیلی گروه، در وضعیت مطلوب؛
 - آگاهی دانشجویان از حقوق و وظایف خود در گروه، در وضعیت نسبتاً مطلوب؛
 - میانگین زمان مطالعه‌ی گروه، در وضعیت مطلوب؛
 - فعالیت‌های پژوهشی دانشجویان در گروه، در وضعیت نامطلوب؛
 - نظر دانشجویان درباره‌ی گروه، در وضعیت نسبتاً مطلوب.
۶. حوزه‌ی منابع آموزشی دربرگیرنده‌ی شش ملاک است:
- فضاهای آموزشی گروه، در وضعیت نامطلوب؛
 - کتابخانه‌ی گروه، در وضعیت نسبتاً مطلوب؛
 - تجهیزات اطلاع رسانی و رایانه‌ای گروه، در وضعیت نامطلوب؛
 - وسایل آموزشی و کمک آموزشی گروه، در وضعیت نسبتاً مطلوب؛
 - کفایت مراجعان و مددجویان از لحاظ تعداد و تنوع، در وضعیت نسبتاً مطلوب؛
- برنامه و خط مشی گروه برای تأمین و بهینه سازی منابع آموزشی و کمک آموزشی گروه، در وضعیت مطلوب.
۷. حوزه‌ی پژوهش شامل ارزیابی چهار ملاک ارزشیابی بوده که به شرح زیر است:
- فعالیت‌های پژوهشی اعضای هیئت‌علمی گروه، در وضعیت نسبتاً مطلوب؛
 - خط مشی و برنامه‌های پژوهشی گروه، در وضعیت نسبتاً مطلوب؛
 - وضعیت پژوهشی گروه، در وضعیت نسبتاً مطلوب؛
 - امکانات پژوهشی گروه، در وضعیت نسبتاً مطلوب.
۸. حوزه‌ی سنجش و ارزشیابی دربرگیرنده‌ی دو ملاک است:
- سنجش (امتحانات) گروه، در وضعیت نسبتاً مطلوب؛
 - سایر برنامه‌های ارزشیابی در حوزه‌های مختلف و کیفیت آن‌ها در گروه، در وضعیت مطلوب.
۹. حوزه‌ی دانش‌آموختگان با شش ملاک ارزیابی شد:
- وجود سازوکار مشخص در گروه برای ارتباط با دانش‌آموختگان گروه، در وضعیت نامطلوب؛
 - بازنگری در برنامه‌ی آموزشی با استفاده از بازخورد دانش‌آموختگان گروه، در وضعیت نامطلوب؛
 - توانایی‌های شناختی و مهارتی دانش‌آموختگان گروه، در وضعیت مطلوب؛
 - سرنوشت شغلی و تحصیلی دانش‌آموختگان گروه، در وضعیت مطلوب؛
 - آثار علمی دانش‌آموختگان گروه، در وضعیت نامطلوب؛
 - تناسب برنامه‌های آموزشی با نیازهای شغلی گروه، در وضعیت نسبتاً مطلوب.

بحث

ارزشیابی درونی بهترین شاخصی است که میزان رسیدن به اهداف آموزشی را نشان می‌دهد و به تحلیل فعالیت‌های آموزشی انجام شده در سیستم دانشگاهی می‌پردازد و از آن می‌توان به نتایج منطقی و متعارف دست یافت. برای دستیابی به هدف فوق، این ارزشیابی در گروه آموزشی فیزیوتراپی روی عوامل مختلفی از جمله اعضای هیئت‌علمی، عرصه‌های آموزشی، وسایل و تجهیزات و... انجام گرفت. نتایج ارزشیابی نشان داد که میانگین کل امتیازات حاصل از ملاک‌های بخش اهداف آموزش، در وضعیت نسبتاً مطلوب است؛ لذا اعضای هیئت‌علمی و کارشناسان گروه و نیز دست‌اندرکاران بخش آموزشی، با توجه به نتایج ارزشیابی فرایند آموزشی خود، درصدد رفع ضعف‌ها و نیز تقویت هرچه بیشتر قوت‌های خود هستند.

همان گونه که مشاهده می‌شود، میانگین نمرات در این بخش، در وضعیت نسبتاً مطلوب قرار می‌گیرد. اعضای گروه باید برای افزایش تعداد مقالات چاپ شده در مجلات معتبر، افزایش ارائه‌ی کنفرانس‌های درون‌دانشگاهی و افزایش تعداد طرح‌های تحقیقاتی فعالیت بیشتری کنند.

از لحاظ تعداد اعضای هیئت‌علمی، گروه فیزیوتراپی در وضعیت مطلوب است؛ در حالی که نتایج بررسی نقش ارزیابی درونی در بهبود کیفیت آموزشی گروه فیزیوتراپی دانشگاه علوم پزشکی سمنان، نشان داد که ملاک‌هایی نظیر فضای آموزشی و تجهیزات، بیشترین نمره و نیروی انسانی کم‌ترین نمره را کسب کرده‌اند (۹).

از لحاظ نیروی درمانی تخصصی در مقاطع کارشناسی و کارشناسی ارشد، گروه در وضعیت نامطلوب است. از دلایل کسب این نمره تعداد اندک کادر درمانی گروه و سپری نکردن دوره‌های تخصصی ویژه در حد مطلوب است. در ارزیابی، مدیر گروه فیزیوتراپی در وضعیت مطلوب قرار دارد.

نتیجه‌گیری

بررسی شاخص‌های سنجش کارایی درونی در دانشگاه‌های علوم پزشکی، گویای این واقعیت است که شاخص‌های سنجش کارایی درونی دانشگاه‌های معرفی شده در این مطالعه، مطابق با وضعیت سیاسی و اجتماعی و فرهنگی کشور، می‌تواند به‌عنوان ابزاری برای مقایسه‌ی وضعیت مطلوب با وضعیت موجود، علاوه بر ارزشیابی و اعتباربخشی، به برنامه‌ریزان برای ارتقای کیفیت آموزشی یاری رساند (۱۰). به‌طور کلی می‌توان نتیجه گرفت که ارزشیابی درونی گروه‌های آموزشی، به‌عنوان ابزاری مؤثر و کارآمد برای ارتقای کیفیت آموزشی و مشخص کردن قوت‌ها و ضعف‌های آن‌ها، باید به صورت دوره‌ای انجام شود.

تشکر و قدردانی

در ضمن لازم است که از همکاری دانشجویان، دانش‌آموختگان، همکاران و به‌ویژه مدیر گروه فیزیوتراپی دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی که در انجام این تحقیق ما را یاری نمودند، تشکر و قدردانی گردد.

دیدگاه‌های دانشجویان درباره‌ی اعضای هیئت‌علمی گروه در ارائه‌ی دروس تئوری و بالینی، نشان‌دهنده‌ی وضعیت نسبتاً مطلوب است که با نتایج ارزیابی درونی گروه‌های آموزشی همچون پزشکی اجتماعی، زنان و اطفال و پرستاری دانشگاه رفسنجان همسو نیست (۷)؛ زیرا این گروه‌ها در وضعیت مطلوب قرار دارند. اما با نتایج ارزیابی درون‌گروهی گروه پرستاری کودکان دانشگاه علوم پزشکی سمنان همخوانی دارد (۸). با توجه به اینکه در زمان ارزیابی، نسبت تعداد استاد به تعداد دانشجو و همچنین تعداد دانشجوی پذیرفته شده در هر سال متناسب با امکانات و موقعیت این دانشگاه نبوده است، انتظار می‌رود با افزایش تعداد هیئت‌علمی و نیز تلاش روزافزون اعضای گروه برای رفع ضعف‌ها، به کسب امتیاز بیشتری منجر شود. در مبحث واحد کارآموزی، ارزیابی‌ها در مبحث «برنامه ریزی کارورزی» مشاهده شد و کارآموزی در عرصه انجام پذیرفت. همچنین ارزیابی استادان از دانشجویان و دانشجویان از استادان انجام گرفت.

مشاهده‌ی ارزیابی‌ها در بخش برنامه ریزی کارورزی صورت گرفت. در بخش‌های معاینه‌ی فیزیکی نیز اصول پرونده نویسی، آشنایی با مراکز مختلف فیزیوتراپی سرپایی و بیمارستانی، مروری بر کار دستگاه‌های موجود در بخش‌های مختلف و آشنایی با روند درمان بیماران فیزیوتراپی انجام پذیرفت. در مجموع، وضعیت نسبتاً مطلوب به دست آمد. به نظر می‌رسد که باید در زمان کارورزی مشاهده، در ابتدای ورود به بخش‌های فیزیوتراپی، نحوه‌ی کارکرد دستگاه‌ها به دانشجویان آموزش داده شود. همچنین در صورت امکان بهتر است ابتدا دانشجویان از تمامی مراکز فیزیوتراپی سرپایی و بیمارستانی بازدید کنند.

اعضای گروه فیزیوتراپی، در ارزیابی، وضعیت مطلوب را کسب کردند که با نتایج ارزشیابی درون‌گروهی گروه فیزیوتراپی دانشگاه علوم پزشکی سمنان همخوانی داشته است (۹). در بخش اهداف پژوهشی، عواملی از قبیل کنفرانس‌های درون‌دانشگاهی، ارائه‌ی مقاله در کنفرانس‌های داخلی و خارجی، چاپ مقاله در مجلات معتبر داخلی و خارجی، پایان‌نامه‌های راهنمایی شده توسط استادان گروه، شرکت در کارگاه‌های آموزشی و نیز تعداد طرح‌های تحقیقاتی ارائه شده توسط اعضای گروه ارزیابی شد.

منابع:

1-Nazaran F.S. A review of four basic medical education accreditation systems. Iranian J of Med Edu 2002; 1(4): 177-183.
2-World Federation for medical education. International standards in medical education. WFME-2003.
3-Bazargan A, Fat-h-abadi J, Einollahi B. Favorable view of internal evaluation for continuous improvement of educational groups' quality

in medical universities in Tehran. Psychology and Training Journal 2000 fall-summer; 5th year No.2.
4-Bazargan A. [University internal assessment and its application for continual promotion of education quality (Persian)]. J Res Planning High Edu 1995; 34.
5-Eynollahi B. [The role of assessment for educational quality

improvement in universities of medical sciences (Persian)]. Proceeding of 4th National Congress of Medical Education 2006; Tehran, Iran.
6-The Role of Internal Evaluation in improving educational quality in the universities; Vista electronic J. <http://vista.ir/article/265965> .
7-Rafi Gh, Khodadadi Zadeh A, Kazemi M, Shahabi Nezhad M, Ravari A, and Bakhshi H.[Internal assessment of surgical - internal nursing department (Persian)]. Koomesh, J Semnan Univ Med Sci 2003; 5: (Medical Education Supplement) 9-18.
8-Ahadi F, Fakhr Movahedi A.[Internal Assessment of Pediatric Nursing Department, Semnan University of Medical Sciences(Persian)].

Koomesh, J Semnan Univ Med Sci 2003; 5(Medical Education Supplement): 47-52.
9-Safavi-Farokhi Z, Bakhtiary AH, Hagihassani H, Fatemi E, Amuzade M. [Internal Evaluation of Physiotherapy Department of Semnan University of Medical Sciences(persian)]. Koomesh, J Semnan Univ Med Sci 2001; 4:349-356.
10-Yousefi A, Yarmohammadian M, Dadman M. Internal Efficiency Evaluation Indicators in Universities of Medical Sciences, Iranian J of Med Edu 2008; 7(2): 409-421.